

beeld dat daar nie sommer net gebrekkige inligting in 'n woordeboek gegee kan word omdat dit byvoorbeeld op grondslagfaseleerders gemik is nie.

In hierdie soort ideale situasie wat deur Gouws et al. (2014) geskets word, moet die persoon wat ander opvoed in woordeboekgebruik, byvoorbeeld onderwysers en dosente, ook bekend wees met die eiesoortige kenmerke of eienskappe van die woordeboeke ter sprake. Hulle leer studente en skoolkinders nie soseer die inhoud van die woordeboek nie, maar eintlik 'n stel navorsings- en naslaanvaardighede wat uiteindelik aanleiding gee tot suksesvolle woordeboekgebruik, en potensieel tot meer geslaagde navorsing as sodanig. Om hierdie rede is dit onontbeerlik dat hierdie opvoeders en dosente sêlf ook goed onderlê moet wees in die leksikografie (Gouws et al. 2014).

Sêlf so vroeg as in die grondslagfase waar leerders heel moontlik die eerste keer met woordeboeke kennis maak, is dus 'n groter onderliggende proses in werking wat berus op die kundigheid van die opleier. Gouws et al. (2014: 40-41) sit uiteen hoe 'n benadering wat kinders reeds hier op 'n goed-gefundeerde en kundige manier aan woordeboeke bekendstel, nie net oor woordeboeke as sodanig gaan nie — dit gaan weliswaar oor die woordeboek as 'n integrale deel in die lewenslange leerproses.

Dit blyk ooglopend uit Gouws se gepubliseerde navorsing dat die rol van pedagoog 'n belangrike element van die leksikograaf se taak is, hetsy vir die opleiding van 'n volgende generasie praktiese of teoretiese leksikografe, of vir die opleiding van die gebruikers en die vestiging van 'n woordeboekkultuur.

6. Die leksikograaf as taalkundige en linguïst

In een van sy mees onlangse artikels skryf Gouws (2022b) onderhoudend oor ruimtelike en temporele deiktiese verankering in die leksikografie. Hierdie soort navorsing beklemtoon die feit dat die leksikograaf ook tipies 'n spreekwoordelike klap van die taalkunde weg het, hetsy taalwetenskaplik (algemeen) of taalkundig (van 'n spesifieke taalkunde), wat vir die doeleindes van hierdie rolbeskrywing saamgegroeper kan word. Woordeboeke bestaan uit materiaal wat as taalkundige data geklassifiseer kan word, maar volgens Gouws (2022b: 98) sluit dit hierbenewens ook in die benutting, in leksikografiese vorm, van die taalkunde se begrippe-apparaat, veral in die "meta-taal" (2022b: 99) van woordeboeke.

Dit is uiteraard belangrik dat diegene wat hulle met die leksikografie besig hou, bepaalde taal- en taalkundekennis moet hê — Gouws (2022b: 98) noem samewerking tussen die linguïstiek en die leksikografie "noodsaaklik". Daar moet byvoorbeeld sinchronies en diachronies na taalgebruik gekyk (kan) word (Gouws 2013b: 138). Sekere begrippe uit die taalkunde staan ook sentraal in die leksikografie, waarvan polisemie en homonimie sekerlik van die bekendstes is. Gouws (2018b) beskou hierdie soort inhoud as onontbeerlike kennis vir leksikografiestudente. Hierdie soort begrippe word ook in die leksikografie geproblematiseer en verryk (Bergenholtz en Gouws 2017) en voed daardeur weer die

taalkundekennis — die leksikografie voed uiteindelik ook die linguistiek.

Die taalkundige omgewing binne die woordeboek is vervolgens ooglopend belangrik vir die woorde daarin. Die leksikograaf moet egter nie net na woorde as sodanig kyk nie, maar ook na ander taalbousels (vgl. Bergenholtz en Gouws 2013a). Bergenholtz en Gouws (2013b: 2) verwys byvoorbeeld na items wat uit meer as een woord bestaan, sowel as items op die subwoordelike vlak. Om woordeboekprodukte te skep wat op hierdie veelvlakkige wyse nuttig kan wees, is 'n stuk beplanning, en wel beplanning aan die hand van taalkundige kennis, noodsaaklik. Daar moet byvoorbeeld gepaste klassifikasiemeganismes wees om hierdie soort items op die regte manier te hanteer, eerstens in die databasis waaruit die woordeboek saamgestel word, en ook in die woordeboek as sodanig (Bergenholtz en Gouws 2013b: 17).

Volgens Gouws (2014b: 502) is die uiteindelige onttrekking van inligting uit die woordeboek ten nouste gekoppel aan goeie beplanning in die samestelling van die databasis waaruit die data kom. Hierdeur word dan ook nie net 'n gedekontekstualiseerde woord weergegee nie, maar verder 'n stuk kontekstuele leiding verskaf. Gouws (2015b: 171, 180) beklemtoon die belang daarvan om tipiese gebruik te illustreer binne die parameters van die bepaalde taal se sintaksis. Vir hierdie aspekte van die woordeboekmaking is eweneens grondige taalkundekennis nodig.

Die taalkundige omgewing *buite* die woordeboek is egter ook nie vir die leksikograaf van min belang nie. Volgens Gouws (2020b: 4) moet 'n uitdrukking se betekenis en gebruik behoorlik ingebed wees by 'n kulturele konteks, anders is daar die gevaar dat die gebruiker se onttrekking van inligting uit die woordeboek suboptimaal kan wees. Die leksikograaf moet dus nie net na die taalkundige eienskappe van 'n sekere taalvorm kyk nie (*ibid.*), hoewel dit belangrik is, maar ook na die kulturomgewing waarbinne dit voorkom en na die moontlike buitetalige inhoud wat daardeur oorgedra (kan) word. (Vgl. in hierdie verband ook afdeling 7.)

Dit gaan dus oor sowel taalkennis as interpretatiewe kennis. Volgens Bergenholtz et al. (2015: 2) is kommunikatiewe kennis en vaardighede uiteraard belangrik, maar daarbenewens is daar ook operatiewe kennis en vaardighede, en interpretatiewe kennis waardeur bepaalde nietalige tekens verstaan kan word. Al hierdie faktore is vir die leksikograaf van belang, en kan deur 'n taalkundige onderbou ondersteun word. Met woordeboeke wat in die sentrale woordelyst leksikografiese bewerkings bied wat die soort data daarstel waaraan byvoorbeeld taalpraktisyns 'n behoefte het (Gouws 2021b: 54) word die gebruiker se behoefte vervul op grond van die leksikograaf se oorwegings op taalkundige vlak.

'n Verdere belangrike funksie van taalkundige opleiding en kennis, is dat dit (aldus Gouws 2018b) kan bydra tot die "belangrike intellektuele aktiwiteit van woordeboekkritiek". Woordeboekkritiek, in die vorm van sowel resensies as portuurbeoordeling, hou volgens Bergenholtz en Gouws (2015: 107) aansienlike waarde vir outeurs in, waaronder die belangrikste sekerlik 'n stuk gehalte-

versekering is. Die woordeboekkritiek omvat 'n breë leksikografiese aktiwiteit wat nie net die woordeboekprodukt self insluit nie, maar ook metaleksikografiese literatuur (Bergenholtz en Gouws 2016: 62). Hierdie kritiek situeer die betrokke werk binne 'n spesifieke wetenskaplike gemeenskap (Bergenholtz en Gouws 2015: 109) en dra dus ook by tot die daarstel en ontwikkeling van die veld as geheel. Hiervoor is kundigheid nodig; kundigheid wat heel spesifieke kriteria skep en operasionaliseer (ibid.) — en dit is veral en spesifiek taalkundige kundigheid. Daar is reeds in afdeling 3 verwys na die belang van die metaleksikografie vir die leksikograaf. Die koppeling met hierdie afdeling blyk ook duidelik.

Vir die leksikograaf om los van enige taalkunde te probeer werk, is soos vir 'n soogdier om onder die water te probeer asemhaal, of vir 'n vis op land.

7. Die leksikograaf as taalburger en aktivis

Die leksikograaf se werk word toenemend nie beperk tot dit wat direk woordeboekintern of binne die leksikografiepraktyk gedoen word nie, maar kan ook 'n aktivistiese dimensie aanneem. Gouws (2016b: 137) verwys na woordeboeke wat "monumente [word] ter erkenning van en ter ere van 'n taal". Die werk wat op die oppervlak beskou vir die gebruiker gedoen word en oor die gebruiker handel, het die newe-effek dat dit ook die taal, en per implikasie die taalgemeenskap as sodanig, tot voordeel strek.

In die domein van taalbeplanning is statusbeplanning een van die belangrike konseptuele vlakke waarop gefokus word. Dit betref die relatiewe posisie van een taal ten opsigte van 'n ander binne die tradisionele oriëntasie van 'n nasiestaat wat sekere tale ampstaalstatus gee. Dit slaan egter ook op die status van tale relatief tot mekaar, en relatief tot die gebruiksdomeine waarin hulle voorkom. Gouws (2016b: 358, 360) verwys na die belang van byvoorbeeld vakwoordeboeke in die status van Afrikaans as 'n taal wat vir wetenskapsbeoefening geskik is, en derhalwe ook vir ander gebruike, sowel op hoëfunksie- as die meer algemene domein. Aan woordeboeke word immers in die oë van die gebruikerspubliek "gesag" (ibid.) toegeken. In die gekontesteerde Suid-Afrikaanse taalwerklikheid met durende en skreiende taalongelykhede moet die belang van die leksikograaf as bemiddelaar in 'n konteks van ongelyke magverhoudinge dus nie geringgeskat word nie.

Hier is die rol van die leksikograaf dus ook 'n sosiaal betrokke een. In die geval van 'n omvattende woordeboek moet daar byvoorbeeld na die "hele geografiese omgewing" (Gouws 2022b: 102) van die teikenbruggebruikersgroep gekyk word, en waar dit 'n sinchrone fokus het, moet die "verskillende variëteite" (Gouws 2022b: 110) van die betrokke taal in ag geneem en weerspieël word. Te gereeld is en was woordeboeke uitsluitend. Volgens Gouws (2022d: 50) is daar byvoorbeeld histories in verskeie Afrikaanse woordeboeke weens lengtebeperkings slegs op die standaardvariëteit gefokus, tot nadeel van ander variëteite — 'n situasie wat daartoe aanleiding gegee het dat so 'n woordeboek nie optimaal

bruikbaar is in die leer- en onderrigkonteks nie. Hierbenewens gee dit ook aanleiding tot ernstige etiese vraagstukke.

Hierdie sosiale betrokkenheid impliseer ook 'n sensitiwiteit vir gebruikers se vermoëns, en nie net hul behoeftes nie. Gouws (2018b) bepleit die erkenning van die nosie van 'n "woordeboekkultuur" binne die terrein van woordeboeknavorsing, waardeur die leksikografie ook by veranderende omstandighede kan aanpas. So 'n kultuur kan nie gevestig word in 'n konteks waar leksikografiese produkte nie voldoende op die gebruiker toegespits is nie (Tarp en Gouws 2020: 488). Die nosie van 'n "woordeboekkultuur" is natuurlik nie onproblematies nie. Gouws (2016b: 361) sistematiseer die nosies van "woordeboekkultuur" en "gebruikersvriendelikheid" as twee punte van 'n spektrum. Onder die noodsaak van 'n "woordeboekkultuur" word implisiet gesê dat die gebruiker by die leksikografie moet aanpas, terwyl "gebruikersvriendelikheid" daarna verwys dat die leksikografie by die gebruiker moet aanpas (ibid.). Leksikograwe misken volgens Gouws (2020: 3) nog te veel die noodwendig interaktiewe verband wat daar tussen leksikografie en kultuur behoort te bestaan wanneer hulle woordeboeke maak.

In die maak van woordeboeke lewer die leksikograaf immers nie slegs linguistiese kommentaar nie; dit is volgens Gouws (2022d: 40) ook 'n geleentheid waar dominante ideologieë, onderliggende houdings, denkwyses en dies meer weerspieël word. Woordeboeke affekteer mense se gedrag, en woordeboeke het daarom mag (Gouws 2022d: 59). Met ander woorde, die leksikografiese produk kan, op dieselfde manier as die heersende kultuur, inklusief of eksklusief wees, en dit is iets waarvan leksikograwe moet kennis neem, met potensiele gevare waarteen gewaak moet word. Van die vroegste Afrika-woordeboeke is byvoorbeeld deur (eksterne) agente soos sendelinge, koloniale administrateurs of taalkundiges geskep (Gouws 2022d: 44), en nie deur die gemeenskappe aan wie hierdie normeringsbronne uiteindelik oorgedra is nie. Dit is nie die ideaal nie, omdat 'n reeds ongelyke magsituasie dan ook in die woordeboek uitgebeeld, genormaliseer en uiteindelik geperpetueer word.

Leksikograwe is ook bloot menslik, en daarom moet hulle bewus daaraan aandag gee om onbevooroordeeld en objektief te wees in dit wat Gouws (2022d: 41) sistematiseer as die seleksie, aanbieding en behandeling van uitdrukkings. Die leksikograaf is inherent besig om die twee pole op die reeds vermelde spektrum tussen "maak gebruikers vir die woordeboek" en "maak woordeboeke vir die gebruikers" met mekaar te probeer versoen.

Die reikwydte van die leksikografie, en dus die leksikograaf, strek egter ook verder. Volgens Gouws (2022c) dien 'n taal wat as wetenskapstaal gevestig is, nie slegs sy eie taalgemeenskap nie, maar dra dit ook by tot die internasionale statuus van daardie taal. Afrikaans beskik oor 'n "gevestigde leksikografiese vaktaal" (ibid.) — in geen geringe mate nie te danke aan die werk van metaleksikograwe wat in Afrikaans aktief is, waaronder Rufus Gouws seer sekerlik die leiersfiguur is. Dit is 'n stuk geslaagde taalaktiwisme met 'n wye reikwydte, gebou op 'n stewige vakkundige basis.

Hierdie taalaktiwisme plaas Afrikaans midde-in 'n vakkundige diskoers wat, volgens Gouws (2022c) ook Bulgaars, Engels, Frans, Hongaars, Italiaans, Portugees, Russies en Spaans insluit. Wanneer hierdie lysie tale beskou word, is dit maklik om spore te sien van die soort epistemiese ongeregtheid wat Stroud en Kerfoot (2021: 20) bekla:

Both within and outside of universities worldwide, and South Africa in particular, languages and languaging practices continue to be ranked and regulated in ways that privilege communication and knowledge production through European languages — with insidious consequences such as educational failure.

Afrikaans staan egter tussen hierdie tale, en die Afrikaanse vakleksikografie maak sodoende die Afrikaanse taalgemeenskap in die breë deel van die groter vakkundige wêreld, en vestig ook daardeur die middele en die vermoë om leksikografiese produkte vir en deur die hele taalgemeenskap te laat skep.

Hoewel woordeboeke in die verlede ook as instrumente van beheer, afgrensing en onderdrukking misbruik is (vgl. Stroud en Kerfoot 2021: 24), is die soort werk wat gedoen is en word om Afrikaans 'n leksikografiese register te gee, 'n goeie voorbeeld van die "forms of meaning-making able to transcend the constraints of fixed understandings of legitimised language" wat Stroud en Kerfoot (2021: 34) bepleit as 'n wenslike vorm van taalburgerskap. 'n Leksikografiese register in Afrikaans is uiters bruikbaar in die "re-borderings, processes of equivocal translation" (Stroud en Kerfoot 2021: 37) wat gesien word as onontbeerlik in 'n taalburgerskapsbenadering tot groter epistemiese geregtigheid vir gebruikers van gemarginaliseerde vorme, oftewel variëteite, van Afrikaans.

Hoewel Stroud en Kerfoot (2021) krities is oor nosies van tale as opvoedkundige hulpbronne, en waarsku teen die inherent koloniale wêreldbeeld wat ingebed is in sienings van tale as streng afgebakende afsonderlike entiteite en die implikasie dat tale geïntellektualiseer moet word alvorens hulle tot hoëfunksiegebruiksdomeine kan toetree, is dit ooglopend dat die taalaktiwisme wat beoefen word deur Afrikaans metaleksikografies relevant te maak, oorspoel-effekte het wat vir die totale Afrikaanse gemeenskap van waarde is en nuwe vorme van semiotisering en uitdrukking moontlik maak. Weereens is dit die prototipiese definisie van taalburgerskap; 'n taalburgerskap wat hier beliggam word deur die leksikograaf.

In hierdie verband is Gouws (2016c) se artikel oor ANNA belangrik, en 'n interessante geval om te ondersoek. Dié artikel handel oor Prisma se *Groot woordenboek Afrikaans en Nederlands*. Met die eerste oogopslag is dit maklik moontlik om te dink dat hier al weer 'n hele woordeboek is wat die historiese verband tussen Afrikaans en Nederlands oorbeklemtoon, ten koste van die erkenning van die ander invloede in die taal se ontstaansgeskiedenis. Dit is egter opmerklik dat hierdie woordeboek "veral op die verskille tussen die twee tale [fokus]" (Gouws 2016c: 59). In hierdie klein opmerking sit weereens 'n groot stuk taalburgerskap opgesluit. Daar word erken en beklemtoon dat daar

vele *verskille* tussen die twee tale is, wat 'n noemenswaardige punt maak oor populêre sienings dat Afrikaans bloot 'n dogtertaal van Nederlands is.

Gouws (2016c: 75) skets naamlik 'n historiese trajek waar Afrikaans aanvanklik as wordende jong taal *deels* deur middel van koördinerende met Nederlands gestandaardiseer is, maar daardie koördinerende het juis 'n nuwe taal tot stand help bring. Op dieselfde manier is daar hedendaagse leksikografiese produkte waar Afrikaans hierdie rol vervul vir van die oudste en mees bedreigde tale van Suid-Afrika. In die geval van Gouws (2016c: 75) gaan dit naamlik oor "Ju|'hoan, 'n noordelike Khoesantaal, en N|uu, 'n nie-Bantoe-kliektaal wat deel van die !Ui-familie is, as niegestandaardiseerde tale wat vir hulle vroeë leksikografiese toetrede afhanklik is van die mede-optrede van 'n gestandaardiseerde taal". Afrikaans verskaf hier die leksikografiese skouers waarop "van die mees bedreigde tale" (Gouws 2016c: 76) kan staan deurdat dit die enkele sprekers van hierdie tale se "verkeerstaal" (Gouws 2016c: 77) is.

Dit vergestalt leksikografie as taalburgerskap en aktivisme, wat durende epistemiese ongeregtighede by die spreekwoordelike horings pak.

8. Gevolgtrekking

Die bovermelde ses onderverdelings is verkry deur middel van 'n grondige tematiese analise van Rufus Gouws se artikels wat oor die afgelope dekade in geakkrediteerde vaktydskrifte gepubliseer is. Gouws (2012: 224-225) se versugting is na ondubbelsinnige kriteria vir wie 'n leksikograaf genoem kan word.

Die belang van hierdie soort kriteria moenie geringgeskat word nie. Daar is reeds bestaande wetgewing oor die gebruik van die Suid-Afrikaanse ampstaal (Wet 12 van 2012), asook oor die professionalisering van die taalpraktyk deur die instelling van 'n taalpraktisynsraad (Wet 8 van 2014), en duidelike stappe in die rigting van groter regulering van die taalpraktyk deur middel van 'n proses van akkreditasie vir sulke praktisyns (vgl. Adams 2023), wat noodwendig effekte op die leksikografie ook sal hê.

Vanuit die bovermelde tematiese analise kom daar ses belangrike rolle vir die leksikograaf na vore, deurdat die leksikograaf tipies in etlike van hierdie ses rolle optree, wat hier in die volgorde van die afdelings hierbo gelys word:

- Leksikografiese praktisyn
- Teoretikus en akademiese navorser
- Medewerker
- Pedagoog
- Taalkundige en linguis
- Taalburger en aktivis

Hoewel die rol van die leksikograaf as pedagoog nie geringgeskat moet word nie, is dit die een van die ses rolle wat waarskynlik die mins noodsaaklike is om afsonderlik te definieer en as kriterium te stel. Hierdie rol word in die

ondersoekte literatuur beklemtoon, hoewel dit onses insiens nie absoluut noodsaaklik is nie en eintlik meer indirek figureer, of in baie gevalle implisiet ingesluit word by die eerste en tweede rolle. Leksikografiese pedagogie vind nie slegs in formele opleidingsprogramme plaas nie, maar ook in die praktyk-omgewing waar praktiserende leksikograawe byvoorbeeld hul juniors deurlopend oplei. Die metaleksikografie-vereiste waarna hieronder verwys word, ondervang ook grotendeels die vereiste dat die leksikograaf op die gebruiker ingestel moet wees. 'n Bereidwilligheid tot hierdie ingesteldhede kan wel as belangrike onderliggende etiese beginsel uitgelig word. Dit is tegnies heeltemal moontlik om die ander vyf rolle te vervul sonder om direk by die woordeboek-pedagogiek betrokke te wees, maar dit is onwaarskynlik dat die werkende leksikograaf nie in elk geval informeel met opleiding doenig sal wees nie.

Daar bly dus vyf rolle oor wat die leksikograaf nie behoort te kan ontwyk as daar sinvol en logies nagedink word oor wat dit behels om by die leksikografie betrokke te wees in Suid-Afrika, maar ook internasionaal, nie. Geen woordeboek word van begin tot einde gemaak sonder om saam met ander mense te werk nie (rol 3), hetsy op praktiese of metaleksikografiese vlak. Dit maak nie saak wat die aard van die leksikografiese bedrywigheid is nie, daar gaan met taal gewerk word, en daarom is taalkundige kennis belangrik (rol 5). Dit blyk ook duidelik dat "teorie ter wille van teorie" nie voldoende of wenslik is nie, terwyl die praktiese leksikografie eweneens die rigtinggewende rol van die metaleksikografie moet in ag neem; daar is dus 'n onlosmaaklike en veronderstelde verband tussen die praktiese en die teoretiese leksikografie (rolle 1 en 2).

Rol 6 beweeg sterker op die terrein van 'n stuk leksikografiese etiek. Etiese beginsels is logieserwys dwarsdeur die leksikografie van belang, maar die aktivistiese kant van die leksikografie word in die huidige era toenemend belangrik, gedagtig aan die maatskaplike werklikhede van die tyd. Woordeboeke is die weerspieëling van die taalgemeenskap se verhoudinge met mekaar en met ander, van benoemingskonvensies, voornaamwoorde, taboes, en van die kultuur as sodanig. Dit is reeds onontbeerlik, en sal toenemend selfs dringender raak, dat die leksikograaf hiervoor sensitief moet wees en met groot omsigtigheid daarmee te werk moet gaan. Die leksikograaf moet bewus wees van die noodwendig politiese aard van enige werk met taal in die hedendaagse samelewing, en daarom bewus aktivisties optree. Daar kan nie geskuil word agter die wanindruk dat daar "slegs met taal" of "slegs met woordeboeke" gewerk word nie. Om met taal en met woordeboeke te werk, is om 'n effek op mense en op die wêreld te hê, en die ware leksikograaf neem hiervan kennis.

Hieruit kan afgelei word dat daar vyf minimumvereistes waaraan die hedendaagse leksikograaf behoort te voldoen. Die leksikograaf is iemand wat:

- prakties by die maak van leksikografiese produkte betrokke is;
- kennis neem van ontwikkelinge in die meta- of teoretiese leksikografie, hetsy deur formele opleiding daarin of deur ander kanale;
- 'n stuk taalkundige of taalwetenskaplike agtergrond het;

- kundigheid het in verwante velde soos die inligtingwetenskap, of gereedlike toegang het tot sulke kundigheid deur medewerkers; en
- bewus is van hulle eie posisie en mag as taalpolitiese agent, en dit eties operasionaliseer aan die hand van 'n regstellende ingesteldheid.

Die bovermelde vyf kriteria is 'n eerste poging om die vraag "Wie is die leksikograaf?" te beantwoord vanuit tematiese data uit die werk van een van die grootste leksikograwe van ons tyd, en sekerlik die grootste een in hierdie taal.

Eindnoot

1. Gouws se eie bydraes as praktiese leksikograaf ondersteun hierdie gedagte, vgl. o.a. sy werk aan die *Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal* (Odendal en Gouws 2005; Luther et al. 2015), die *Basiswoordeboek van Afrikaans* (Gouws et al. 1994) en die *Longman Grondslagfasewoordeboek Afrikaans/English* (Gouws et al. 2010).

Bronnelys

- Adams, N. 2023. UWC Professor Assumes Chairmanship of the South African Language Practitioners Council. [Aanlyn]. Beskikbaar: <https://www.uwc.ac.za/news-and-announcements/news/uwc-professor-assumes-chairmanship-of-the-south-african-language-practitioners-council>. [07/09/2023].
- Bergenholtz, H.J. en R.H. Gouws. 2013a. The Presentation of Word Formation in General Monolingual Dictionaries. *Lexikos* 23: 59-76.
- Bergenholtz, H.J. en R.H. Gouws. 2013b. A Lexicographical Perspective on the Classification of Multiword Combinations. *International Journal of Lexicography* 27(1): 1-24.
- Bergenholtz, H.J. en R.H. Gouws. 2015. Proposals for the Writing of Peer Reviews in Lexicography. *Hermes. Journal of Language and Communication in Business* 54: 107-114.
- Bergenholtz, H.J. en R.H. Gouws. 2016. On the Metalexigraphic Genre of Dictionary Reviews, with Specific Reference to *LexicoNordica* and *Lexikos*. *Lexikos* 26: 60-81.
- Bergenholtz, H.J. en R.H. Gouws. 2017. Polyseme Selection, Lemma Selection and Article Selection. *Lexikos* 27: 107-131.
- Bergenholtz, H.J., T.J.D. Bothma en R.H. Gouws. 2015. Phases and Steps in the Access to Data in Information Tools. *Lexikos* 25: 1-30.
- Bothma, T.J.D. en R.H. Gouws. 2020. e-Dictionaries in a Network of Information Tools in the e-Environment. *Lexikos* 30: 29-56.
- Bothma, T.J.D. en R.H. Gouws. 2022. Information Needs and Contextualization in the Consultation Process of Dictionaries that are Linked to e-Texts. *Lexikos* 32(2): 53-81.
- Faaf, G., S.E. Bosch en R.H. Gouws. 2014. A General Lexicographic Model for a Typological Variety of Dictionaries in African Languages. *Lexikos* 24: 94-115.
- Fuertes-Olivera, P.A. (Red.). 2018. *The Routledge Handbook of Lexicography*. Londen/New York: Routledge.
- Gouws, R.H. 2006. Leerdergedrewe leksikografie. *Tydskrif vir Taalonderrig* 40(1): 72-84.
- Gouws, R.H. 2012. Who can Really be Called a Lexicographer? *Lexikos* 22: 217-225.

- Gouws, R.H.** 2013a. Contextual and Co-textual Guidance Regarding Synonyms in General Bilingual Dictionaries. *International Journal of Lexicography* 26(3): 346-361.
- Gouws, R.H.** 2013b. Die leksikografiese aanbieding en behandeling van vaste uitdrukkings. *Lexikos* 23: 135-149.
- Gouws, R.H.** 2014a. Article structures: Moving from Printed to e-Dictionaries. *Lexikos* 24: 155-177.
- Gouws, R.H.** 2014b. Makrostruktuuraanpassings vanaf gedrukte na e-woordeboeke. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 54(3): 481-504.
- Gouws, R.H.** 2015a. Wie is die teikengebruikers van eentalige aanleerderwoordeboeke? *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 55(3):343-355.
- Gouws, R.H.** 2015b. The Presentation and Treatment of Collocations as Secondary Guiding Elements in Dictionaries. *Lexikos* 25:170-190.
- Gouws, R.H.** 2016a. Op pad na 'n omvattende woordeboekkultuur in die digitale era. *Lexikos* 26: 103-123.
- Gouws, R.H.** 2016b. Enkele minder bekende Afrikaanse woordeboekmonumente. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 56(2-1): 355-370.
- Gouws, R.H.** 2016c. Oor ANNA en ander andershede in die Afrikaanse leksikografie. *Tydskrif vir Nederlands en Afrikaans* 23: 58-80.
- Gouws, R.H.** 2017. Van tematiese na alfabetiese na tematiese ordening in woordeboeke — wisselwerking tussen teorie en praktyk. *Spil plus* 53: 133-148.
- Gouws, R.H.** 2018a. 'n Leksikografiese datatrekkingstruktuur vir aanlyn woordeboeke. *Lexikos* 28: 177-195.
- Gouws, R.H.** 2018b. Woordeboekdidaktiek in 'n omvattende woordeboekkultuur. *Literator* 39(2): 1-8.
- Gouws, R.H.** 2018c. Expanding the Data Distribution Structure. *Lexicographica* 34: 225-238.
- Gouws, R.H.** 2020a. Special Field and Subject Field Lexicography Contributing to Lexicography. *Lexikos* 30: 143-170.
- Gouws, R.H.** 2020b. Metalexicography, Dictionaries and Culture. *Lexicographica* 36: 3-9.
- Gouws, R.H.** 2021a. Op pad na 'n omvattende aanlyn woordeboek — met spesifieke verwysing na die *Woordeboek van die Afrikaanse Taal*. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 61(4-1): 1156-1176.
- Gouws, R.H.** 2021b. 'n Verbeterde leksikografiese dataverspreiding- en inligtingsonttrekkingstruktuur. *Spil Plus* 61: 49-64.
- Gouws, R.H.** 2022a. Extended Article Comments in Online Dictionaries. *Lexicography* 9(2): 111-138.
- Gouws, R.H.** 2022b. Ruimtelike en temporele leksikografiese deiktiese verankering. *Lexikos* 32(3): 95-122.
- Gouws, R.H.** 2022c. Afrikaans is geen bonsai. *Netwerk24*. [Aanlyn]. Besikbaar: <https://www.netwerk24.com/netwerk24/stemme/aktueel/rufus-gouws-afrikaans-is-geen-bonsai-20220611>. [16/06/2023].
- Gouws, R.H.** 2022d. Dictionaries as instruments of exclusion and inclusion: some South African dictionaries as case in point. *Lexicographica* 38: 39-61.
- Gouws, R.H., I. Feinauer en F. Ponelis (Reds.)**. 1994. *Basiswoordeboek van Afrikaans*. Pretoria: Van Schaik.
- Gouws, R.H., L. Potgieter en S. Burgess (Reds.)**. 2010. *Longman Grondslagfasewoordeboek Afrikaans/English*. Kaapstad: Maskew Miller Longman.
- Gouws, R.H. en D.J. Prinsloo**. 2021a. Lexicographic Data Boxes. Part 1: Lexicographic Data Boxes as Text Constituents in Dictionaries. *Lexikos* 31: 330-373.

- Gouws, R.H. en D.J. Prinsloo.** 2021b. Lexicographic Data Boxes. Part 3: Aspects of Data Boxes in Bilingual Dictionaries and a Perspective on Current and Future Data Boxes. *Lexikos* 31: 402-433.
- Gouws, R.H., D.J. Prinsloo en M. Dlali.** 2014. A Series of Foundation Phase Dictionaries for a Multilingual Environment. *Spil* 43: 23-43.
- Gouws, R.H. en S. Tarp.** 2017. Information Overload and Data Overload in Lexicography. *International Journal of Lexicography* 30(4): 389-415.
- Jackson, H. (Red.).** 2022. *The Bloomsbury Handbook of Lexicography*. Londen: Bloomsbury.
- Klosa, A. en R.H. Gouws.** 2015. Outer Features in e-Dictionaries. *Lexicographica* 31: 142-172.
- LitNet.* 2022. Aankondiging: Rufus Gouws wen die Jan H Maraisprys vir 2022. [Intyds]. Beskikbaar: <https://www.litnet.co.za/aankondiging-rufus-gouws-wen-die-jan-h-maraisprys-vir-2022/>. [25-05-2023].
- Luther, J., F. Pfeiffer en R.H. Gouws.** 2015. *Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. Sesde uitgawe. Kaapstad: Pearson Education.
- McConchie, R.W.I.** 2019. *Discovery in Haste. English Medical Dictionaries and Lexicographers 1547 to 1796*. Berlyn/Boston: De Gruyter.
- Odendal, F.F. en R.H. Gouws (Reds.).** 2005. *Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. Vyfde uitgawe. Kaapstad: Pearson Education.
- Sands, B. en K. Jones (Reds.).** 2022. *Nluuki Namagowab Afrikaans English #Xoaki#xanisi/Midi di #Khanis/Woordeboek/Dictionary*. Stellenbosch: African Sun Media.
- Stroud, C. en C. Kerfoot.** 2021. Decolonizing Higher Education: Multilingualism, Linguistic Citizenship and Epistemic Justice. Bock, Z. en C. Stroud (Reds.). 2021. *Language and Decoloniality in Higher Education. Reclaiming Voices from the South*: 19-46. Londen: Bloomsbury Academic.
- Tarp, S.** 2013. Lexicographic Functions. Gouws, R.H., U. Heid, W. Schweickard en H.E. Wiegand (Reds.). 2013. *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography. Supplementary Volume: Recent Developments with Focus on Electronic and Computational Lexicography*: 460-468. Berlyn: De Gruyter.
- Tarp, S. en R.H. Gouws.** 2019. Lexicographical Contextualisation and Personalization: A New Perspective. *Lexikos* 29: 250-268.
- Tarp, S. en R.H. Gouws.** 2020. Reference Skills or Human-centered Design: Towards a New Lexicographical Culture. *Lexikos* 30: 470-498.
- Wiegand, H.E.** 1996. A Theory of Lexicographic Texts. An Overview. *SA Journal of Linguistics* 14(4): 134-149.
- Zgusta, L.** 1971. *Manual of Lexicography*. Berlyn: De Gruyter.